

‘... ทานบารมี ไม่ใช่เป็นของให้ง่ายนะ
คนเป็นพาล คนมักเล่ห์หลามก ปัญญาหายาบ
ลองหยิบขึ้นแล้วตัวสั้นเขี้ยวหนา ทานที่มีอดิโวนั้นะ
เหงื่อแตก เหงื่อแตกเขี้ยว มือเป็นเหงื่อเขี้ยว
ที่จะให้ได้แต่ละครั้งละครานะ ต้องหัดจนกระทั่งชำนาญทีเดียว
ให้เสียคล่องแคล่ว ให้เสียชำนาญในชาตินี้แหละ จึงจะให้ได้ง่าย ...’

รวมพระธรรมเทศนา พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

กัณฑ์ที่ ๕๐

ปกิณกเทศนา

๓ พุทธกิจายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (๓ ทน)

ทุทฺทํ ททมานัน

อสนฺโต นานุกุพฺพนฺติ

ตสฺมา สตมฺภ อสตมฺภ

อสนฺโต นิริยํ ยนฺติ

น ทิ ธมฺโม อธมฺโม จ

อธมฺโม นิริยํ เนติ

ทุกฺกํ กมฺมกุพฺพตํ

สโต ธมฺโม ทุรฺนฺวโย

นานา โหติ อิตฺถ คติ

สฺนฺโต สคฺคปฺรายนํ *

อุโป สมฺวิปาภิโน

ธมฺโม ปาเปติ สคฺคตฺติยํ **

ธมฺโม ทเว รกฺขติ ธมฺมจารี

ธมฺโม สฺจุณฺณเณ สฺขมาวทาติ

เอสํนิสฺสํ ธมฺเม สฺจุณฺณเณ

น ทคฺคตฺติ คจฺฉติ ธมฺมจารีตฺติยํ ***

* ส.ส.(บาลี) ๑๕/๔๐/๒๖-๒๗

** ชุ.ชา.(บาลี) ๒๗/๒๒๘๔/๔๗๓

*** ชุ.ชา.(บาลี) ๒๗/๒๒๘๓/๔๗๓

ณ บัดนี้ อาตมภาพจักได้แสดงธรรมิกถาแก้ด้วยปกิณกเทศนา เป็นเทศนา
 เรียบรายเบ็ดเตล็ด สำหรับเป็นเกร็ดของสัตบุรุษอัสติบุรุษ เป็นเครื่องประดับสติปัญญา
 ของเราท่านทั้งหลายทั้งคฤหัสถ์บรรพชิตทุกถ้วนหน้า ธรรมที่เป็นของสัตบุรุษอัสติบุรุษ
 นี้ต่างกัน หาเหมือนกันไม่ เราจะได้รู้ได้เข้าใจว่าบัดนี้เราเป็นสัตบุรุษหรืออัสติบุรุษก็ไป
 พังธรรมที่ผุดขึ้นในใจ หรือธรรมที่เป็นไปทั้งกาย เป็นสัตบุรุษก็รู้ว่าตัวเป็นสัตบุรุษ เป็น
 อัสติบุรุษก็รู้ว่าตัวเป็นอัสติบุรุษ หรือธรรมที่เป็นไปทางวาจา เมื่อบังเกิดขึ้นแล้ว กาย
 วาจา ของเราก็จะรู้ว่าวาจาของเราเป็นสัตบุรุษหรืออัสติบุรุษ หรือธรรมที่จะผุดขึ้นทางใจ
 ก็จะได้ตัดสินตัวเองได้ว่าเป็นสัตบุรุษหรืออัสติบุรุษ ความเห็นจะได้ไม่พริ้ว ถูกต้องร่องรอย
 ความประสงค์ของพระพุทธศาสนา

จะได้เริ่มบาลีปถกเทศนาที่ได้ยกขึ้นไว้ในเบื้องต้นว่า **ทุทฺทํ ทมมานํ** เมื่อสัตบุรุษทั้งหลายให้สิ่งที่บุคคลให้ได้ด้วยยาก **ทุฏฺเฐ กมฺมกฺขุพฺพํ** ทำกรรมที่บุคคลทำได้ด้วยยาก **อสนฺโต นานุกุพฺพนฺติ** สัตบุรุษทั้งหลายย่อมทำตามไม่ได้

สํ ญมฺโม ทุรฺหฺวโย ธรรมของสัตบุรุษทั้งหลายอันสัตบุรุษเอาอย่างไม่ได้ **ตสฺมา สตยจ อสตยจ นานา โหติ อิตฺ คติ** ความไปจากโลกนี้ของสัตบุรุษทั้งหลายและอสัตบุรุษทั้งหลายย่อมเป็นต่างๆ กัน

อสนฺโต นิริยํ ยนฺติ สัตบุรุษทั้งหลายไปนรก **สนฺโต สคฺคปรายหา** สัตบุรุษทั้งหลายไปสวรรค์

น หิ ญมฺโม อญมฺโม จ อุโก สมฺวิปากิโน ธรรมและอธรรมทั้ง ๒ อย่างนี้ย่อมหาเสมอกันไม่ ธรรมทั้ง ๒ อย่างนี้เสมอกันหาไม่ได้

อญมฺโม นิริยํ เหนติ อธรรมนำไปนรก **ญมฺโม ปาเปติ สคฺคํ** ธรรมให้ถึงซึ่งสวรรค์ ต่างกันดังนี้

ญมฺโม หเว รกฺขติ ญมฺมจารี ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรมไว้

ญมฺโม สฺจิจฺฉนฺ สฺขมวหาติ ธรรมอันบุคคลสั่งสมดีแล้ว นำความสุขมาให้

เอสาหิสฺโส ญมฺเม สฺจิจฺฉนฺ นี่เป็นอานิสงส์ในการประพฤติธรรมคือความประพฤติดี นี่เป็นอานิสงส์ในธรรมคือความประพฤติดี

น ทฺวคฺคํ คจฺฉติ ญมฺมจารี ผู้ประพฤติธรรมเป็นปรกติย่อมไม่ไปทุคติ ผู้ประพฤติธรรมเป็นปรกติก่อไม่ไปสู่ทุคติ

นี่เป็นเนื้อความของพระบาลี คลี่ความเป็นสยามภาษาได้ความเท่านี้

ต่อแต่นี้จะอธิบายขยายความเป็นลำดับไป **ทุทฺทํ ทมมานํ** เมื่อบัณฑิตทั้งหลายให้สิ่งที่บุคคลให้ได้ด้วยยาก บัณฑิตให้อย่างแปลกๆ ให้อะไร ให้สิ่งที่บุคคลให้ได้ด้วยยาก โดยวัตถุที่ปรากฏต่อหน้าต่อตาแล้ว บัณฑิตให้ลูกเป็นทาน บัณฑิตให้ภรรยาเป็นทาน คือให้เมียเป็นทาน คือ บุคคลให้ได้ด้วยยาก บัณฑิตให้เลือดเนื้ออวัยวะเป็นทาน ให้เงินทองข้าวของไร่นาเป็นทาน บัณฑิตให้ชีวิตเป็นทาน นี่เขาเรียกว่าปัญจมหาบริจาค นี่ให้ยากอย่างนี้ เหล่านั้นแหละว่ายากเสียแล้ว ให้ได้ยากไหมล่ะ ให้ลูกเป็นทานก็ไม่ใช่ง่าย ให้เมียเป็นทานให้ผิวเป็นทานก็ไม่ใช่ง่าย ให้ยากนักยังให้เนื้อเป็นทานอีก ก็ยิ่งยากใหญ่ และให้เลือดเป็นทานอีก ก็ยิ่งยากหนักเข้าไป ให้ชีวิตเป็นทานอีก ก็ยิ่งยากใหญ่ทีเดียว นี่บัณฑิตทำได้ ผู้ดำเนินด้วยคติของปัญญา

ทำได้ เรียกว่าบัณฑิต บัณฑิตให้สิ่งที่บุคคลให้ได้ด้วยยาก ไม่ใช่ให้แก่เท่านั้น นี่
ชั้นสูงสุดพระโพธิสัตว์เจ้าสร้างบารมี ลดส่วนกว่านี้ลงมา ผู้เป็นบัณฑิตดำเนินด้วย
คติของปัญญา ตลอดภพนี้ตลอดภพหน้า ปัญญาตลอดถึงนิพพาน มีวัตถุประสงค์ใดๆ
ให้ท่านได้ ถ้าอสังขบุรุษ ให้ไม่ได้ง่าย ๆ ไม่ให้ทีเดียว สัตบุรุษให้ ที่เราให้อาหาร
เป็นทานอยู่นี้ นั่นแหละให้เนื้อให้เลือดของตัวเป็นทานแล้วไซ้ไหมละ ถ้าไม่ให้ เรา
รักษาของเราก็เป็นเนื้อเป็นเลือดของตัว ถ้าให้กับคนอื่นไปเสียก็ได้ชื่อว่าให้เลือดของตัว
เป็นทานไปแล้ว แต่ว่าโดยปริยายนี้ ได้ชื่อว่าให้เนื้อให้เลือดของตัวเหมือนกัน ให้ชีวิต
ของตัวเหมือนกัน ให้ผ้าสำหรับนุ่งห่ม ก็เป็นชีวิตรักษาป้องกันตัว รักษาสัตว์ต่างๆ
จนกระทั่งป้องกันอันตรายแก่ชีวิต ก็ได้ชื่อว่าเนื่องด้วยชีวิตแล้ว ได้ชื่อว่าให้ชีวิตเป็นทาน
ให้เงินให้ทองข้าวของแก้วแหวนรัตนะใดๆ ที่ให้กับลูกหญิงลูกชายก็ดี หรือให้กับสามี
ภรรยา ภรรยาต่างฝ่ายต่างให้กัน นี่ก็ให้ชีวิตจิตใจกันเหมือนกัน ถ้าไม่เช่นนั้นไม่ให้ ลูก
หญิงลูกชายรักเป็นชีวิตจิตใจ เงินทองเท่าไรให้ได้ นี่สัตบุรุษทำได้ง่าย อสังขบุรุษทำ
ไม่ได้ง่าย ๆ อสังขบุรุษทำได้ยากนัก อย่างนี้ไม่ค่อยจะให้กับ เพราะบำรุงแต่ความสุข
ส่วนตัวโดยมาก

นี่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ทั้งคฤหัสถ์บรรพชิต สละกิจมาบวชในพระธรรม
วินัยของพระศาสดาก็ได้ชื่อว่าจากเจตนาบังเกิดขึ้นแล้วภายใน สละเงินทองข้าวของ ตีก
กว้านบ้านเรือน เรือกสวนไร่นา อย่างนี้ ก็ทำได้ยากอีกเหมือนกัน ตัดกิเลสเสีย หนทาง
นี้ตัดกิเลสเสีย ทางไปของพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ ทางไปนิพพานทีเดียว เพราะฉะนั้น
เมื่อสัตบุรุษทั้งหลายให้สิ่งที่บุคคลให้ได้ด้วยยากแล้ว ให้อะไรที่บุคคลให้ได้ด้วยยากนั้น
ให้ด้วยยากที่สุดก็ให้ชีวิต ที่ ๒ รองลงมาให้ยากที่สุดก็ให้ลูก ยากที่สุดอีกก็ให้เมีย ให้
เมียเป็นทานยากนัก ยากที่สุดอีกก็ให้เลือดเนื้อ นี่ให้ยากนัก นี่เป็นของให้ยาก เรียกว่า
ปัญจมหาบริจาค เพราะฉะนั้น สร้างบารมีให้เป็นพระพุทธเจ้าให้ได้ ให้เนื้อเป็นทานได้
ให้เลือดเป็นทานได้ ให้พัสดุวัตถุเงินทอง ข้าวของ ไร่นา ตีกกว้านบ้านเรือน ที่เรียกว่า
ทานบารมี

ที่เรียกว่า ทานบารมีไม่ใช่เป็นของให้ง่ายนะ คนเป็นพาล คนมีกิเลสหนาalamก ปัญญา
หายาบ ลองหยิบขึ้นแล้วตัวสั่นเขียวหนา ทานที่มือถือไว้นะ เหนือแตก เหนือแตกเขียว มือเป็นเหนื
เขียว ที่จะให้ได้แต่ละครั้งละครานะ ต้องหัดจนกระทั่งชำนาญทีเดียว ให้เสียคล่องแคล่ว ให้เสีย
ชำนาญในชาตินั้นแหละ จึงจะให้ได้ง่าย ถ้าว่าชาติเดียวภพเดียว ไม่ได้ให้ง่าย ๆ ที่เดียว
บางคนเกิดมาไม่ได้เคยให้อะไรใครเสียเลย บางคนก็เคยให้เสียจนชานีชำนาญ ให้แต่

เพียงว่าให้กับตัว ให้กับลูกของตัว เพื่อความรุ่งเรืองแก่ตัว ให้กับเมียของตัว เพื่อจะต้องการเอาไว้ใช้สอยตามชอบใจของตัว ให้กับผัวของตัวให้ได้ เพื่อต้องการตอบแทน ถ้าไม่ตอบแทนก็ไม่ให้อีกเหมือนกัน ลูกนะเป็นเนื้อเป็นเลือดของตัวแหละ รักสนิทชิดชม เป็นประหนึ่งว่าดวงใจของตัวนั้น เป็นคล้ายๆ ที่เดียว จะได้ดำรงวงศ์ตระกูลต่อไป นี่ก็ให้มีความมุ่งหมายเหมือนกัน ให้มีความมุ่งหมายเหมือนกัน เพื่อจะได้เจริญในวงศ์ตระกูลต่อไป ถ้าแม้ว่าเราให้เช่นนี้แคบ ไม่กว้าง

ถ้าให้ไว้เป็นกลางๆ กับภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกาในพระพุทธศาสนา ให้เป็นตำราบุคคลดีต่อไป นี่ตัวไม่ได้มุ่งหมายอะไรเลย มิได้มุ่งหมายอะไรเลย หมายถึงแต่บุญกุศลเท่านั้น จะสร้างบารมีของตนเท่านั้น ให้อย่างนี้เรียกว่าให้กว้าง ไม่แคบ ให้เป็นกลางกว้างออกไป นี่คนมีปัญญาสูง เหมือนประเทศไทยมีปัญญาสูง เลี้ยงเอาพระพุทธศาสนาไว้ คือภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกา ผู้ปกครองประเทศก็เอาพระทัยใส่ พระเจ้าแผ่นดินปกครองพิทักษ์รักษา เพื่อจะได้เป็นชนบทรรมนิยมของประชุมน ในยุคนี้และต่อไปในภายหน้าว่า สัตว์ผู้ใดต้องการพ้นจากทุกข์ ให้ปฏิบัติตามร่องรอยของพระบรมศาสดานี้ เสียสละพระราชทรัพย์เท่าใด ที่ทรงสละในเช่นนี้ เลี้ยงเอาภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกาไว้ นึกจ่ายเข้าชี นึกเข้าละก็เรดกอกตกใจทีเดียว วันหนึ่งจะต้องจ่ายเลี้ยงพวกเหล่านี้เท่าไร พวกนี้ไม่การทำงานเลย ต้องขออิมหนึ่ง ไม่อิมหนึ่ง มันอยู่ไม่ได้ ตาย ต้องจ่ายเท่าไรวันหนึ่ง วันหนึ่งภิกษุสามเณร ๓ แสนเศษๆ คนละ ๔ บาท อย่างน้อยที่สุดคนละ ๔ บาท แสนหนึ่งก็ ๔ แสน ๒ แสน ก็ ๘ แสน ๓ แสน ละก็ ๑๒ แสน ล้าน ๒ แสน วันหนึ่งต้องเสียสมบัติของพระเจ้าแผ่นดิน ล้าน ๒ แสนๆ ทุกวัน เลี้ยงพระภิกษุสามเณรไว้เป็น ๓ แสนนะ อุบาสกอุบาสิกาอีกเล่า ไม่ประกอบกิจการงานอะไร ต้องเลี้ยงอิม อิมหนึ่ง อิมหนึ่งในขนาด ๒ แสน นี่รวม ๕ แสน ๕ สี่ ๒๐ นะ ๒ ล้าน วันละ ๒ ล้านๆ เมื่อนึกถึงรายจ่ายของพระเจ้าแผ่นดิน ออกไปแล้ว หละก็ เสียพระราชทรัพย์ไปวันละ ๒ ล้านๆ อีก ควบคุมเอาพวกอุบาสกอุบาสิกาไว้ให้เป็นพระพุทธศาสนา จะได้ช่วยกันรักษาชาติต่อไป นี่พระเจ้าแผ่นดินเสียสละ นี่ก็ให้สิ่งที่บุคคลให้ได้โดยยากเหมือนกัน อย่างนี้ทำยาก เหมือนมารดาบิดามีลูกหญิงลูกชาย อนุญาตให้มาบวชในพระธรรมวินัยของพระศาสดาเสีย ไม่ต้องไปทำงานหละ ดังนั้นก็ยากเหมือนกัน อย่างนี้ก็ **ทุกทุกทำ** เหมือนกัน ให้ได้ด้วยยาก

เพราะฉะนั้น การให้ไม่ใช่เป็นของพอดิพอร้าย ยังแถมให้ตัวอีก ตัวก็สละการครอบครองบ้านเรือนเคหา มอบตนเป็นพุทธศาสนิกชน ในพระพุทธศาสนาอย่างนี้

เหมือนภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกา นี่ก็ให้ด้วยความยากเหมือนกัน ไม่ใช่เป็นของให้ง่าย ถ้าให้ง่ายก็มีกันมากนะซิ นี่เพราะให้ยากถึงได้มีกันน้อย เห็นอยู่แล้วทำให้ยากอย่างนี้ เพราะฉะนั้น **ทุกุภรํ ททมานาหํ** เมื่อบัณฑิตทั้งหลายให้สิ่งที่บุคคลให้ได้ด้วยยากดังนี้

ทุกุภรํ กมฺมกุกุพฺพตํ กระทำกรรมที่บุคคลทำได้ด้วยยาก กระทำอะไร อะไรที่บุคคลทำได้ด้วยยาก นี่แหละภิกษุสามเณรมาประพฤติดัวเช่นนี้แหละ เขายินดีรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสกัน นี่มันตัดห่วงตัดอาลัยมาบวชเป็นพระเป็นเณรเช่นนี้ หรืออุบาสกอุบาสิกาเขายินดีปรีดาในการครอบครองบ้านเรือนเคหา ยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส อยากหยอกหลอกลวงอะไรกันต่างๆ ดังนี้ ละมันเสีย ปล่อยมันเสีย นี่กระทำเช่นนี้ที่บุคคลทำได้ด้วยยากเหมือนกัน ไม่ใช่ทางทำง่าย นี่ทำได้ยากทั้งนั้น เมื่อทำได้ยากเช่นนี้ไม่ควรดูถูกดูเบา อย่าประมาทเลินเล่ออย่าเผลอตัว ทำให้ยิ่งหนักขึ้นไป ให้บรรลุลหรรษที่พระองค์ทรงประสงค์ หนทางเบื้องต้นคือ ปฐมมรรค มรรคจิต มรรคปัญญา โคตรภู โสดา สกทาคา อนาคา อรหัต ให้ปรากฏขึ้นในตัวของตัว จะได้เป็นที่พึ่งของตัว เหตุนี้ ทำกรรมที่บุคคลทำได้ด้วยยากนะ อีกมากมายนัก

ผู้ได้บรรลุลหรรษ มีศีลบริสุทธิ นี่ก็ทำได้ยาก ศีล ๕ บริสุทธิ ผู้ได้บรรลุลหรรษ ๘ ศีล ๘ บริสุทธิ นี่ก็ทำได้ยาก ผู้บรรลุลหรรษ ๑๐ ศีล ๑๐ ก็บริสุทธิ เป็นเพศสามเณรก็ทำได้ยาก บรรลุลหรรษ ๒๒๗ เมื่อบรรลุลหรรษ ๒๒๗ ถ้ามีศีลบริสุทธิ ถ้าบรรลุปฐมมรรค มรรคจิต มรรคปัญญา นี่ทำได้ยากทั้งนั้น **ทุกุภรํ กมฺมกุกุพฺพตํ** เหมือนกัน เป็นกรรมที่บุคคลทำได้ด้วยยาก ไม่ใช่เป็นของทำง่าย ทำบริสุทธีย่างเดียว ไม่มีพริฐในกาย วาจา ใจเลย มีบริสุทธิ กาย วาจา ใจ อย่างเดียวนี้ ก็ทำได้ยากอีกเหมือนกัน ถ้าบุคคลใดทำได้ บุคคลผู้นั้นก็ได้ชื่อว่าทำกรรมอันบุคคลทำได้ด้วยยาก

อสนฺโต นานุกุพฺพนติ อสัตบุรุษทั้งหลายกระทำตามไม่ได้ กระทำเช่นนั้น กระทำไม่ได้ ให้ไม่ได้ จะทำบริสุทธิตาม ทำไม่ได้ **สตํ ธมฺโม ทุรฺหาโย** ธรรมของสัตบุรุษทั้งหลายอันอัสตบุรุษทำตามไม่ได้ อันอัสตบุรุษทำอย่างไม่ได้ก็แบบเดียวกัน อันอัสตบุรุษเอาอย่างไม่ได้ เพราะอัสตบุรุษมีหน้าที่ตรงกันข้ามกับสัตบุรุษ อย่างสัตบุรุษทำนะ อัสตบุรุษทำไม่ได้ทีเดียว มันเป็นอย่างนั้น

ตสฺมา สตมฺภ อสตมฺภ นานา โหติ อิตฺถิ คติ เพราะเหตุนั้น ความไปจากโลกนี้ของสัตบุรุษและอัสตบุรุษทั้งหลายย่อมเป็นต่างๆ กัน การไปจากโลกนี้ของสัตบุรุษ

และอัสตบรูษทั้งหลายย่อมเป็นต่างกัน **อสฺหโต นิริยํ ยนฺติ** อัสตบรูษทั้งหลายไปนรก ที่เดียว ตรงกันข้ามกับสัตบรูษ **สนฺโต สคฺคปรายนา** สัตบรูษทั้งหลายไปสวรรค์ ที่เดียว ไปสวรรค์ เมื่ออัสตบรูษทั้งหลายไปนรก สัตบรูษทั้งหลายไปสวรรค์ นี่อาการ ของสัตบรูษและอัสตบรูษ ย่อมเป็นต่างกันอย่างนี้ จากโลกนี้ การไปจากโลกนี้ของ สัตบรูษและอัสตบรูษเป็นต่างกันอย่างนี้

เมื่อเราเข้าใจชัดอย่างนี้ **น หิ ธมฺโม อธมฺโม จ อุโก สมวิปากิโน อธมฺโม นิริยํ เหนติ ธมฺโม ปาเปติ สคฺคตี** ธรรมก็ดี อธรรมก็ดี ทั้ง ๒ อย่างนี้มีผลเสมอกัน หามิได้ มีผลไม่เสมอกันนั่นเอง **อธมฺโม นิริยํ เหนติ** อธรรมนำไปนรก **ธมฺโม ปาเปติ สคฺคตี** ธรรมให้ถึงสุคติ คือให้ถึงสวรรค์ อธรรมนำไปนรก ธรรมให้ถึงซึ่ง สวรรค์ นี่ต่างกันดังนี้

ที่นี้จะพูดถึงธรรมและอธรรมทั้ง ๒ อย่าง นี้ตามวาระพระบาลีว่า **กุสลา ธมฺมา ธรรมไปดี อกุสลา ธมฺมา ธรรมไปชั่ว** ที่แสดงมานี้ ธรรมและอธรรมทั้ง ๒ อย่างนี้ ประสงค์กุศลธรรมเรียกว่าฝ่ายธรรม อกุศลธรรมเรียกว่าฝ่ายอธรรม ไม่ใช่ธรรมฝ่ายดีเป็น ธรรมฝ่ายชั่ว ทั้ง ๒ อย่างนี้ธรรมฝ่ายดีเป็นที่แอบแนบแน่นอยู่กับใจของบัณฑิต ธรรม ฝ่ายชั่วเป็นที่แอบแนบแน่นอยู่กับใจของคนพาล คนทั้ง ๒ จำพวก พาลและบัณฑิตนี้ คนพาลเป็นเครื่องหมายของคนเลว คนบัณฑิตเป็นเครื่องหมายของคนดี มันตรงกัน ข้ามอย่างนี้เสีย เอาอย่างกันไม่ได้ ตามกันไม่ได้ทุกคน มันคนละแนว คนละสาย ที่เดียว ไม่ใช่แนวสายเดียวกัน

ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารี ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรมเป็นปรกติ ธรรมนะย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรมเป็นปรกติ กุศลธรรมความดีนี้แหละรักษาผู้ประพฤติ ดีให้ได้รับความสุขตลอดสาย ไม่ให้ได้รับความทุกข์ นี่แหละธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติ ธรรม ประพฤติดี ด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ ไม่มีร่องรอยเลย ประพฤติดีฝ่ายเดียว เขาไม่ได้เสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดเลย แม้อยู่ในหมู่ใด หมู่พระภิกษุหรืออยู่ในหมู่ สามเณร ในหมู่อุบาสกอุบาสิกา เมื่อประพฤติธรรมอยู่เช่นนั้นแล้ว ใครๆ ก็ย่อมนับถือ ใครก็ย่อมต้องเชิดชูบูชา เขาต้องนับถือ เขาต้องเชิดชูบูชา ประพฤติธรรมอยู่อย่าง เดียว อย่าประพฤติอธรรม อย่าประพฤติเหลวไหลอย่างหนึ่งอย่างใด ให้ถูกต้องร่อง รอย คือความบริสุทธิ์กาย บริสุทธิ์วาจา บริสุทธิ์ใจ เป็นภายนอก สมเจตนา จนกระทั่ง

ทำใจให้ผ่องใส นี่เรียกว่าผู้ประพัตติธรรม ผู้ประพัตติเช่นนี้ ธรรมย่อมรักษาผู้ประพัตตินั้นไว้

ธมฺโม สฺจิจฺฌเณ สุขมาหาติ ธรรมอันบุคคลสั่งสมดีแล้ว นำความสุขมาให้ ผู้ประพัตติบริสุทธีกาย วาจา และบริสุทธิใจ บริสุทธิเจตนา จนกระทั่งใจผ่องใส นั้นก็เป็นสุข นอนก็เป็นสุข ยืน ก็เป็นสุข เป็นสุขทั้งนั้น ไม่มีทุกข์อันหนึ่งอันใดมาแผ้วพาน เพราะเหตุว่าในเรื่องทุจริตไม่มี มีแต่สุจริตฝ่ายเดียว นี่แค่นี้ชั้นหนึ่ง เพราะว่าธรรมย่อมรักษาผู้ประพัตติธรรม

สูงขึ้นไปกว่านี้ ผู้ที่ได้บรรลุเป็นโคตรภูบุคคลมีธรรมกาย ใจก็อยู่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายธรรม อย่างนี้สูงขึ้นไป ธรรมก็ย่อมรักษาผู้ประพัตติธรรมไว้ เป็นโคตรภู เป็นโสดาทั้งหยาบทั้งละเอียด เป็นสกทาคาทั้งหยาบทั้งละเอียด เป็นอนาคาทั้งหยาบทั้งละเอียด เป็นอรหัตทั้งหยาบทั้งละเอียด พวกนี้หมดทุกข์ มีสุขฝ่ายเดียว ทุกข์มีน้อยนัก ไปถึงพระอรหัตหมดทุกข์ ไม่มีทุกข์เลย มีสุขฝ่ายเดียว เรียกว่า **เอกนุต** เป็นบรมสุขฝ่ายเดียว เข้าถึงวิราจชาตวิราจธรรมทีเดียว

อย่างนี้แหละได้ชื่อว่า ธรรมย่อมรักษาผู้ประพัตติธรรม ผู้มีธรรมกายนั้นแหละ ธรรมย่อมรักษาผู้ประพัตติธรรม หรือยังไม่ถึงธรรมกาย มีบริสุทธีกาย วาจา ใจ จะให้เข้าถึงธรรมกายให้ได้ ก็ได้ชื่อว่าผู้รักษาธรรมเหมือนกัน ธรรมนั้นแหละย่อมรักษาผู้ประพัตติธรรมเหมือนกัน ธรรมนั้นแหละนำความสุขมาให้ ธรรมที่สั่งสมดีแล้ว ปฏิบัติดีแล้ว ก็นำความสุขมาให้ **เอसानิสฺโส ธมฺเม สฺจิจฺฌเณ** นี่เป็นอานิสงส์ นี่เป็นอานิสงส์ในธรรม คือความประพัตติดีนี้เป็นอานิสงส์ในธรรม

น ทุกฺคตํ คจฺจติ ธมฺมจารี ผู้ประพัตติธรรมเสมอไม่ไปสู่ทุกคติ มีสุคติเป็นเบื้องหน้า ผู้ประพัตติธรรมเสมอไม่มีทุกคติ มีสุคติเป็นไปในเบื้องหน้า เรียกว่าธรรมนั้นนำความสุขมาให้ ธรรมนั้นนำไปถึงสุคติเป็นเบื้องหน้า ไม่มีทุกคติตลอดไป

เมื่อเป็นผู้ประพัตติธรรมดังนี้แล้ว ผู้ประพัตติธรรมจะ รักษากาย วาจา ใจให้ บริสุทธิไว้ ไม่ให้พริฐไปได้ นี่ประพัตติธรรมให้บริสุทธิด้วย กาย วาจา ใจ ตลอดจนกระทั่งถึงใจ เจตนา เจตนาที่บริสุทธิไม่มีพริฐเข้าไปแทรกแซงได้ เข้าไปถึงใจ ใจก็ใส ไม่มีขุนมัวเศร้าหมองเข้าไปดองอยู่ในใจได้ ดังนี้เรียกว่าบริสุทธิขั้นกายมนุษย์ บริสุทธิขั้นกายมนุษย์ละเอียดเข้าไปอีก ละเอียดยิ่งขึ้นไปกว่านี้อีก ที่สุดเข้าถึงกายทิพย์อีก ผู้ประพัตติธรรมจะ อุตสาหะให้ทาน รักษาศีล อุตส่าห์สดับรับฟังพระธรรมเทศนาอยู่

เสมอ อุตสาหกรรมมีจากะ สละสิ่งที่เป็นโทษ เป็นข้าศึกต่อคัมภีร์อยู่รำไป มีปัญญารอบรู้ รักษาตัว นี้ได้ชื่อว่าผู้ประพาศธรรม

ละเอียดยิ่งขึ้นไป กายทิพย์ทั้งหยาบทั้งละเอียด ผู้ประพาศธรรมสูงขึ้นไปถึงกว่านี้ได้บรรลุปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน ฌานนั้นแจ่มใสอยู่เสมอ ไม่ให้เสื่อม ไม่ให้สร้าง ไม่ให้หายไป อยู่ในฌานนั้นรำไป เรียกว่าได้รับความสุขในปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน สุขเยี่ยมยอดประเสริฐเลิศกว่าในโลกนี้นัก เมื่อเข้าถึงปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌานแล้ว ก็ลึมนิยต์ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่เดียว สิ่งอื่นไม่เหลือในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส เอาใจรูปพรหมไปนั่งอยู่บนปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน ลึมนิยต์ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่มาเคาะใจทั้งหลับทั้งตื่น ตื่นๆ ก็มาเคาะอยู่เสมอ หลับมันก็เคาะนะ เคาะให้ฝัน นั้นในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสของมันนั้นแหละ มันเคาะใจอย่างนี้ ทว่าไปติดแน่นแพ้นอยู่ในปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌานละก็ ให้ความนิยต์ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ติดอยู่ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ทั้งอดีต ปัจจุบัน อนาคตนั้น หายเจียบไปหมด ไม่กระทบกระเทือนเลย ไม่สะกิดเลย หายเจียบไปหมด

สูงขึ้นไป สุขสูงขึ้นไปกว่านี้ เข้าถึงอรุณฌาน อากาสนัญจายตนฌาน วิญญานัญจายตนฌาน อากิญจัญญายตนฌาน เนวสัญญานาสัญญายตนฌาน เมื่อไปถึงอรุณฌานเช่นนั้นละก็ ให้ความนิยต์ในรูปฌานนั้น ติดอยู่ในรูปฌานนั้นหายไป หลุดไม่ติดเลย ก็ไปติดอยู่ในอากาสนัญจายตนฌาน วิญญานัญจายตนฌาน อากิญจัญญายตนฌาน เนวสัญญานาสัญญายตนฌาน ได้รับความสุขอยู่ ๘๔,๐๐๐ มหากัลป์ เนวสัญญานาสัญญายตนฌานอยู่ขอบภพข้างบนนี้ สุขเลิศประเสริฐนัก ยอดสุขของในภพมีเท่านี้แหละ สูงกว่าไม่มี ยอดแล้ว ถึงเนวสัญญานาสัญญายตนะ ยอดสุขในภพแล้ว ไม่มีสุขยิ่งกว่านี้ขึ้นไป

ถ้าจะให้สุขยิ่งกว่านี้ขึ้นไป ต้องไปสู่ มรรค ผล นิพพาน พวกที่มีธรรมกายไปสู่ นิพพานได้ ก็ได้ไปสอบสวนสุขในนิพพานได้ เข้าไปในนิพพานได้ เป็นหนึ่งอยู่ในนิพพานเสียนี้ รับสุขในนิพพานทีเดียว เมื่อได้รับสุขชนิดนี้ในนิพพานแล้ว คนที่พูดมากมาย เจียบหมด ไม่พูดแล้ว ใจคอครั้มสบาย เอิบอímตื่นเต็ม ปลาบปลื้มว่าสุขชนิดนี้เราไม่เคยพบ ไม่เคยเห็น

เรานึกถึงความสุข ไม่นิยต์ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นั้นมันซากของศพ นั้นไม่ใช่สุขจริง ไม่ใช่เนื้อหนังของสุข มันซากของสุขนะ เมื่อหลุดขึ้นพอฟ้นจากกามไปแล้ว ถึง

รูปภพเข้า ไปถึงรูปฌานทั้ง ๔ เข้า นึกถึงสุขของกาม ใ้สุขของกามนั้นมันเศษสุข ไม่ใช่สุขจริง ๆ เมื่อไปถึงอรุพฌานเข้า ใ้สุขของรูปฌานนั้นนะ มันสุขอย่างหยาบ นะ ไม่สุขละเอียดนุ่มนวลชวนให้สบายอกสบายใจเหมือนอรุพฌาน เมื่อได้รับความสุข ในอรุพฌานแล้ว สุขในอรุพฌานนี้มันสุขในภพไม่ใช่สุขนอกภพ นี่มันสุขต่ำทรามนะ พอไปถึงนิพพานเข้าก็ อ้อ นี่มันสุขนุ่มนวลชวนติดนัก นี่มันสุขจริง จะได้เล่าถึงสุข ในพระนิพพานให้ฟังอีก

เรื่องสุขในพระนิพพานนั้น มันสุขลึกซึ้งนัก พระพุทธเจ้ามีเท่าไรๆ ไปติดอยู่ใน นั้นหมด พอติดเสียเช่นนั้น เหลวอีกเหมือนกัน ไปติดแต่นิพพานนั้น ต้องไม่ติดสุข แค่นี้ แล้วหาสุขต่อขึ้นไป ใครที่จะหาสุขต่อขึ้นไป เขาเรียกว่า **อุปปสุขิ** ไป ปหาย ละสุขอันน้อยเสีย ไปหาสุข **สุขิ** อาทาย ถือเอาสุขใหญ่ ปล่อยสุขขึ้นไป ไม่หยุดอยู่ในสุขแค่นั้น ถ้าไปหยุดแค่นั้นโง่ ไม่ฉลาด ถ้าปล่อยสุขขึ้นไปไม่มีที่สุดกันหรอก ก็ นั้น ฉลาดแหละ อย่างพระพุทธเจ้าผู้เป็นต้นธาตุนี้ฉลาดเต็มที่ นี่ แค่นี้ธรรมนั้นแหละนำความสุข มาให้ละ ผู้ใดถึงธรรม ผู้นั้นได้รับสุขด้วยประการดังนี้

ที่ชี้แจงแสดงมานี้ ตามวาระพระบาลีแห่งพระปกิณกคาถา คลี่คลายเป็นสยาม ภาษาตามมตยาธิบายพอสมควรแก่เวลา ว่า **นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ** ว่าสิ่งอื่นไม่ใช่ที่ พึ่งอันเลิศประเสริฐของเราทั้งหลาย **สรณํ เม รตนตฺตยํ** พระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งอัน ประเสริฐของเราท่านทั้งหลาย **เอเตน สจฺจวชฺเชน** ด้วยอำนาจความสัตย์ที่ได้อ้าง ธรรมปฏิบัติตั้งแต่ต้นจนอวสานนี้ **สทา โสตฺถิ ภวนฺตุ เต** ขอความสุขสวัสดีจง บังเกิดมีแต่ท่านทั้งหลาย บรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจง แสดงมาพอสมควรแก่เวลา สมมติยุติธรรมิกถาโดยอรรถนิยามความเพียงเท่านี้

แอม่ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ๙

